

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н. професор

С.О. Короед
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Вищого навчального закладу «Київський кооперативний інститут бізнесу і права» 26 жовтня 2020 року (протокол № 3)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «3» липня 2024 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Іваненко Микола Михайлович – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Іваненко Миколою Михайловичем дисертації на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Курило Інна Володимирівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Іваненка М.М. про результати дисертаційного дослідження. В своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Формування за європейськими традиціями системи нормативно-правового регулювання суспільних відносин в Україні стало передумовою для розвитку процесів демократизації державного управління. Невід'ємним елементом таких перетворень у нашій державі стало визнання і гарантування за міжнародними стандартами місцевого самоврядування, яке сформувалося як правовий інститут із законодавчо закріпленим переліком прав, обов'язків та повноважень.

Державна соціально-економічна політика України попередніх десятиліть щодо розвитку сільських регіонів призвела до глибокої кризи села, що є не недопустимим для держави, яка володіє високим сільськогосподарським виробничим потенціалом та орієнтована на експорт сільськогосподарської продукції, а також у сільській місцевості якої основна частина населення зайнята у сільськогосподарському виробництві, яке виконує функцію продовольчого забезпечення держави.

Враховуючи надзвичайно високий потенціал аграрного сектору економіки України, суспільні процеси децентралізації влади в нашій державі та удосконалення правових засад реформування процесу розвитку сільських територій повинні стати одним з головних пріоритетів державного будівництва. Саме тому, вирішення питання формування ефективної нормативно-правової бази взаємовигідної співпраці суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування наразі є важливим завданням представників вітчизняної адміністративно-правової науки.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних розробок, положень галузевого законодавства, узагальнення правозастосовної практики, відповідного вітчизняного та зарубіжного досвіду запропонувати концептуальний підхід до вирішення проблем застосування механізму адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування як однієї із важливих складових процесів децентралізації управління в Україні, а також надати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення правового регулювання соціально-управлінських відносин у межах сільських регіонів.

Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення таких *завдань*: Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі *завдання*: для теоретичного удосконалення та поглиблення сфери дослідження, здійснити адміністративно-правову характеристику взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування; з метою удосконалення норм вітчизняного законодавства, виявити та систематизувати основні засоби нормативно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування; здійснити аналіз генези наукових поглядів та концептуальних підходів щодо праворозуміння суспільно-економічної необхідності взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування та визначити подальші перспективні напрями дослідження адміністративно-правового регулювання публічно-приватного

партнерства на селі; охарактеризувати поняття та структуру адміністративно-правового механізму взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування з метою виявлення недоліків та подальшого удосконалення системи адміністративного права; дослідити та систематизувати правові форми та основні способи взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування для виявлення засобів забезпечення економічного розвитку аграрного сектору та сільських територіальних громад; визначити особливості правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору різних організаційно-правових форм з органами місцевого самоврядування для поглиблення розуміння напрямів удосконалення правовідносин суб'єктної індивідуалізації такої співпраці; розглянути перспективи нормативно-правового регулювання проблемних питань участі суб'єктів аграрного сектору в соціально-економічному розвитку сільських територій та громад; запропонувати шляхи удосконалення правового механізму місцевої податкової підтримки місцевими органами суб'єктів аграрного сектору; сформулювати пропозиції щодо удосконалення механізму адміністративно-правового регулювання відносин співробітництва суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування за сприяння місцевих професійних громадських об'єднань.

Об'єктом дослідження є суспільно-економічні та управлінські правовідносини, що виникають у процесі взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування в Україні з урахуванням оновленого муніципального законодавства. В дослідженні обґрунтовано низку наукових положень та висновків, запропонованих особисто автором. До найсуттєвіших здобутків, які виносяться на захист, відносяться:

вперше:

– запропоновано під механізмом адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування розуміти спільність складних матеріальних та процесуальних елементів, які мають правовий, соціально-економічний та організаційно-управлінський характер, і які, у своїй сукупності взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів і форм, за допомогою яких здійснюється регулювання спільної діяльності, дають змогу налагодити на регіональному рівні ефективну співпрацю територіальних громад з господарюючими суб'єктами у питаннях вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших потреб сільських регіонів;

– запропоновано визначення поняття «ініціативна діяльність» господарюючих суб'єктів на території громади свого місцезнаходження як

періодична чи систематична діяльність господарюючих суб'єктів (у т. ч. суб'єктів аграрного сектору) по фінансовому, матеріальному та іншому забезпеченню сільських громад території свого місцезнаходження, у межах самостійно визначених видатків, з метою досягнення соціально-економічних результатів розвитку таких територіальних громад;

– запропоновано визначення поняття «сільська громадськість» як соціально-активна частина членів сільської територіальної громади, які на добровільних засадах беруть участь у суспільно-політичному та економічному функціонуванні громади, чи згуртувалися навколо конкретних спільних інтересів своєї громади для спільного пошуку способів вирішення існуючих проблем.

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат нормативно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору та сільських територіальних громад, шляхом доповнення визначенням поняття «ініціативна діяльність» ст. 3 Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року»;

– способи правового регулювання збільшення податкової бази місцевих бюджетів шляхом переведення ПДФО, що сплачується суб'єктами аграрного сектору, до місцевих податків та зарахування його до місцевих бюджетів у *співвідношенні: 30% – за місцем проживання чи реєстрації платника податку; 70% – за місцезнаходженням податкового агента, про що* внести зміни та доповнення до ст.ст. 9 та 10 Розділу 1, ст.ст. 162 та 168 Розділу IV, Розділу XII ПК України;

– норму ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» про закріплення повноважень виконавчих органів сільських рад територіальних громад по пріоритетному розміщенню на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади у суб'єктів, які здійснюють виробничо-господарську діяльність на території громади та забезпечують (за власною ініціативою чи на договірних засадах) підвищення зайнятості членів сільської громади, впливають на зростання соціально-економічного рівня своїх громад та розвитку їх територій;

– проект Закону України «Про стимулювання розвитку агропромислового комплексу України» шляхом доповнення імперативної норми про створення громадського об'єднання суб'єктів аграрного сектору відповідного населеного пункту, об'єднаної територіальної громади, району, області, а також визначено напрями діяльності такого об'єднання.

дістали подальшого розвитку:

– позиція представників науки адміністративного права щодо віднесення до предмету свого регулювання відносин, у яких одним із учасників є орган місцевого самоврядування, що наділений державними владно-розпорядчими функціями по відношенню до іншого учасника відносин – суб'єкта аграрного сектору;

– міжгалузєва наукова дискусія щодо векторів розвитку правовідносин публічно-приватного партнерства в сільських регіонах по забезпеченню місцевих бюджетів коштами, необхідними для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них функцій соціально-економічного розвитку сільських територій;

– положення про необхідність здійснення адміністративно-правового регулювання взаємовідносин взаємодії господарюючих суб'єктів та територіальних громад у напрямі регіонального соціально-економічного розвитку за допомогою сукупності інструментів регулювання, підтримки та стимулювання такої взаємодії;

– положення щодо основних напрямів діяльності галузевого громадського об'єднання як представника суб'єктів аграрного сектору: розроблення проектів галузєвих стратегій, програм та участь у їх реалізації; налагодження діалогу з органами влади, причетними до формування державної політики в аграрному секторі; захисту прав аграріїв на регіональному, загальнодержавному та міжнародному рівнях тощо.

Практичне значення отриманих результатів зумовлено тим, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – як основа подальших досліджень адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *у правотворчій діяльності* – для подальшого вдосконалення чинного законодавства України в частині взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування щодо забезпечення сталого розвитку сільської (селищної) територіальної громади (додаток Б до дисертації);

– *правозастосовній діяльності* – для поліпшення стану практичної реалізації встановлених законодавством заходів адміністративного, бюджетного та податкового регулювання взаємовідносин між державою, суб'єктами аграрного сектору, органами місцевого самоврядування (акт впровадження приватного акціонерного товариства «Семенівський райагротехсервіс»);

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Луценко-Миськів Л.І.: Які на ваш погляд основні механізми адміністративно-правового регулювання повинні розробити органи місцевого самоврядування для забезпечення ефективного

функціонування суб'єктів аграрного сектору у межах свої територіальних громад, районів та областей?

Іваненко М.М.: Дякую за запитання. На наш погляд органи місцевого самоврядування для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів аграрного сектору у межах свої територіальних громад, районів та областей повинні розробити наступні механізми адміністративно-правового регулювання: підвищення потенціалу місцевих органів влади і неурядових громадських організацій у вирішенні проблем, пов'язаних з інтересами аграрного господарювання та соціально-територіального розвитку; вдосконалення форм місцевого регулювання аграрного сектору власного регіону, включаючи методи бюджетного субсидування, кредитування, місцевого оподаткування; стимулювання аграрної кооперативної діяльності тощо.

Запитання Шкарупи К.В.: Що ви розумієте під механізмом адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування?

Іваненко М.М.: Дякую за запитання. Під механізмом адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування запропоновано розуміти спільність складних матеріальних та процесуальних елементів, які мають правовий, соціально-економічний та організаційно-управлінський характер, і які, у своїй сукупності взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів і форм, за допомогою яких здійснюється регулювання спільної діяльності, дають змогу налагодити на регіональному рівні ефективну взаємодію територіальних громад з господарюючими суб'єктами в питаннях вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших публічно-приватних потреб сільських регіонів.

Запитання Овчарука С.С.: Назвіть основні теоретико-правові форми видів діяльності щодо взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування.

Іваненко М.М.: Дякую за запитання. В межах дослідження нами виокремлено такі теоретико-правові форми видів діяльності щодо взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування: 1) правотворчу – у межах владних повноважень, забезпечити встановлення, зміну, скасування обов'язкових правил поведінки для аграрних суб'єктів; 2) правозастосовну – реалізація юридичних норм для забезпечення виконання основних завдань взаємодії; 3) договірну та позадоговірну – взаємне санкціонування матеріальних, фінансових, організаційних та інших заходів взаємодії; 4) правозахисну – контроль суб'єктів аграрного сектору у межах реалізації муніципальних правовідносин щодо дотриманням норм нормативно-правових актів та, при встановленні правопорушень, застосування заходів примусу у межах своєї компетенції.

Запитання Гаруста Ю.В.: Що на ваш погляд на сьогодні є основним завданням органів місцевого самоврядування щодо забезпечення сільських громад?

Іваненко М.М.: Дякую за запитання. Основним завданням органів місцевого самоврядування наразі є забезпечення сільських громад фінансовими ресурсами, за допомогою яких можливо впливати на локальну активність громади, створювати умови для економічного та соціального піднесення території своєї юрисдикції тощо. Ефективним способом наповнення сільських бюджетів є сплата суб'єктами аграрного сектору таких місцевих податків як податок на майно, у частині плати за землю та єдиний податок. По причині відсутності об'єкта оподаткування в аграріїв та бази оподаткування в сільській місцевості, зовсім неефективними джерелами надходження коштів для бюджетів сільських територіальних громад є: податок на майно, у частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та транспортного податку, збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Запитання Куркової К.М.: Скажіть будь ласка, які на вашу думку основні напрямки удосконалення правового регулювання місцевого (сільського) оподаткування суб'єктів аграрного сектору слід виокремити?

Іваненко М.М.: Дякую за запитання. На нашу думку напрямками удосконалення загальної парадигми місцевого (сільського) оподаткування суб'єктів аграрного сектору мають стати: 1) посилення стимулюючої функції місцевого оподаткування; 2) недопущення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів аграрного сектору різних організаційно-правових форм; 3) врахування сезонної дохідності сільськогосподарського виробництва при встановленні рівня податкового навантаження; 4) формування системи місцевих пільг та преференцій в місцевому оподаткуванні малих сільськогосподарських товаровиробників.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Іваненко Миколою Михайловичем дисертація на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної діяльності. Тема дисертаційного дослідження Іваненка М.М. не викликає сумніву щодо її актуальності і важливості як для науки, так і для практики.

Структура та зміст роботи неодноразово узгоджувалися з науковим керівником. Складений план дослідження дозволив охопити всі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому

сприяло загалом правильне визначення мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Окрім того, обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується активним використанням в роботі значного обсягу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також ґрунтовним аналізом широкого кола нормативно-правових джерел національного законодавства у досліджуваній сфері.

Робота була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Миколою Михайловичем у повному обсязі.

Відповідно до мети дисертації визначені завдання та методологічна основа роботи. Високому ступеню наукової обґрунтованості і достовірності результатів наукового дослідження сприяє конструктивне використання дисертантом загальнонаукових й спеціальних методів пізнання.

Наукове дослідження Миколи Михайловича будується на системному підході до предмета дослідження, характеризується належним рівнем наукових узагальнень, що надало можливість розкрити тему у повному обсязі, запропонувати новий та удосконалити понятійний апарат, сформулювати відповідні науково-практичні рекомендації. Звертає на себе увагу також намагання дисертанта працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного.

Структура роботи, виклад її тексту, оформлення здійсненні відповідно до вимог, які пред'являються до даного виду робіт.

Дисертант продемонстрував вміння логічно викладати думки, вести коректну полеміку з авторами, підсумовувати викладене висновками, пов'язувати теоретичні положення з потребами практики, робити законодавчі пропозиції та рекомендації прикладного характеру.

Результати дослідження належним чином апробовані, впроваджені в практику та відображені в необхідній кількості наукових публікацій.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Іваненко М.М. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів

аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» не викликає сумнівів.

Іваненко М.М. чітко та послідовно сформулював мету та завдання дисертаційного дослідження. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені у відповідності до вимог МОН України та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблематику, розкрити основний зміст теми.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

При підготовці дисертаційного дослідження автором використана вагома бібліографічна база, вивчені чисельні джерела та акти законодавства, що знаходяться в безпосередньому зв'язку з предметом дослідження.

Структура дисертаційного дослідження є логічною, продуманою, зміст роботи відображає вузлові аспекти проблеми, що дозволило висвітлити їх глибоко і всебічно. Концептуальною робота вибудована достатньо кваліфіковано, послідовність витримана від початку і до кінця.

Загалом дисертаційну роботу Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. Основні

положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто.

Дисертація Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які сприяють досягненню основної мети дослідження – запропонувати концептуальний підхід до вирішення проблем застосування механізму адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування як однієї із важливих складових процесів децентралізації управління в Україні, а також надати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення правового регулювання соціально-управлінських відносин у межах сільських регіонів.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Іваненка М.М. загалом справила позитивне враження, хоча і містить положення, які потребують додаткової аргументації. Робота має деякі механічні помилки, які досить швидко можна виправити, а тому вони не псують загального враження від роботи.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Іваненко М.М. з поставленим завданням успішно впорався. Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі. Тому дисертаційна робота Іваненка Миколи Михайловича на тему

«Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права, звертаючи увагу на достатню розробленість аналізованої проблематики, зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. У цьому зв'язку слід вказати, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни. Положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Дисертація вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована для захисту в спеціалізованій вченій раді.

Іваненко М.М. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Іваненка М.М. завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Іваненка Миколи Михайловича на тему
«Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору
з органами місцевого самоврядування» на здобуття ступеня доктора
філософії зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що формування за європейськими традиціями системи нормативно-правового регулювання суспільних відносин в Україні стало передумовою для розвитку процесів демократизації державного управління. Невід'ємним елементом таких перетворень у нашій державі стало визнання і гарантування за

міжнародними стандартами місцевого самоврядування, яке сформувалося як правовий інститут із законодавчо закріпленим переліком прав, обов'язків та повноважень.

Державна соціально-економічна політика України попередніх десятиліть щодо розвитку сільських регіонів призвела до глибокої кризи села, що є не недопустимим для держави, яка володіє високим сільськогосподарським виробничим потенціалом та орієнтована на експорт сільськогосподарської продукції, а також у сільській місцевості якої основна частина населення зайнята у сільськогосподарському виробництві, яке виконує функцію продовольчого забезпечення держави.

Враховуючи надзвичайно високий потенціал аграрного сектору економіки України, суспільні процеси децентралізації влади в нашій державі та удосконалення правових засад реформування процесу розвитку сільських територій повинні стати одним з головних пріоритетів державного будівництва. Саме тому, вирішення питання формування ефективної нормативно-правової бази взаємовигідної співпраці суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування наразі є важливим завданням представників вітчизняної адміністративно-правової науки.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних розробок, положень галузевого законодавства, узагальнення правозастосовної практики, відповідного вітчизняного та зарубіжного досвіду запропонувати концептуальний підхід до вирішення проблем застосування механізму адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору та органів місцевого самоврядування як однієї із важливих складових процесів децентралізації управління в Україні, а також надати науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення правового регулювання соціально-управлінських відносин у межах сільських регіонів.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– запропоновано під механізмом адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування розуміти спільність складних матеріальних та процесуальних елементів, які мають правовий, соціально-економічний та організаційно-управлінський характер, і які, у своїй сукупності взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів і форм, за допомогою яких здійснюється регулювання спільної діяльності, дають змогу налагодити на регіональному рівні ефективну співпрацю територіальних громад з господарюючими суб'єктами у питаннях вирішення соціальних, економічних, екологічних та інших потреб сільських регіонів;

– запропоновано визначення поняття «ініціативна діяльність» господарюючих суб'єктів на території громади свого місцезнаходження як періодична чи систематична діяльність господарюючих суб'єктів (у т. ч. суб'єктів аграрного сектору) по фінансовому, матеріальному та іншому забезпеченню сільських громад території свого місцезнаходження, у межах самостійно визначених видатків, з метою досягнення соціально-економічних результатів розвитку таких територіальних громад;

– запропоновано визначення поняття «сільська громадськість» як соціально-активна частина членів сільської територіальної громади, які на добровільних засадах беруть участь у суспільно-політичному та економічному функціонуванні громади, чи згуртувалися навколо конкретних спільних інтересів своєї громади для спільного пошуку способів вирішення існуючих проблем;

– удосконалено понятійно-категоріальний апарат нормативно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору та сільських територіальних громад, шляхом доповнення визначенням поняття «ініціативна діяльність» ст. 3 Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року»;

– удосконалено способи правового регулювання збільшення податкової бази місцевих бюджетів шляхом переведення ПДФО, що сплачується суб'єктами аграрного сектору, до місцевих податків та зарахування його до місцевих бюджетів у співвідношенні: 30% – за місцем проживання чи реєстрації платника податку; 70% – за місцезнаходженням податкового агента, про що внести зміни та доповнення до ст.ст. 9 та 10 Розділу 1, ст.ст. 162 та 168 Розділу IV, Розділу XII ПК України;

– удосконалено норму ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» про закріплення повноважень виконавчих органів сільських рад територіальних громад по пріоритетному розміщенню на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади у суб'єктів, які здійснюють виробничо-господарську діяльність на території громади та забезпечують (за власною ініціативою чи на договірних засадах) підвищення зайнятості членів сільської громади, впливають на зростання соціально-економічного рівня своїх громад та розвитку їх територій;

– запропоновано проект Закону України «Про стимулювання розвитку агропромислового комплексу України» шляхом доповнення імперативної норми про створення громадського об'єднання суб'єктів аграрного сектору відповідного населеного пункту, об'єднаної територіальної громади, району, області, а також визначено напрями діяльності такого об'єднання;

– отримала подальшого розвитку позиція представників науки адміністративного права щодо віднесення до предмету свого регулювання відносин, у яких одним із учасників є орган місцевого самоврядування, що наділений державними владно-розпорядчими функціями по відношенню до іншого учасника відносин – суб'єкта аграрного сектору;

– отримала подальшого наукового розвитку міжгалузева наукова дискусія щодо векторів розвитку правовідносин публічно-приватного партнерства в сільських регіонах по забезпеченню місцевих бюджетів коштами, необхідними для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них функцій соціально-економічного розвитку сільських територій;

– отримало подальшого розвитку наукове положення про необхідність здійснення адміністративно-правового регулювання взаємовідносин взаємодії господарюючих суб'єктів та територіальних громад у напрямі регіонального соціально-економічного розвитку за допомогою сукупності інструментів регулювання, підтримки та стимулювання такої взаємодії;

– отримало подальшого розвитку наукове положення щодо основних напрямів діяльності галузевого громадського об'єднання як представника суб'єктів аграрного сектору: розроблення проектів галузевих стратегій, програм та участь у їх реалізації; налагодження діалогу з органами влади, причетними до формування державної політики в аграрному секторі; захисту прав аграріїв на регіональному, загальнодержавному та міжнародному рівнях тощо.

Практичне значення отриманих результатів зумовлено тим, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані у: *науково-дослідній діяльності* – як основа подальших досліджень адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *правотворчій діяльності* – для подальшого вдосконалення чинного законодавства України в частині взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування щодо забезпечення сталого розвитку сільської (селищної) територіальної громади (додаток Б до дисертації); *правозастосовній діяльності* – для поліпшення стану практичної реалізації встановлених законодавством заходів адміністративного, бюджетного та податкового регулювання взаємовідносин між державою, суб'єктами аграрного сектору, органами місцевого самоврядування (акт впровадження приватного акціонерного товариства «Семенівський райагротехсервіс»); *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правового регулювання взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконане здобувачем самостійно. Усі висновки та положення, які сформульовані в дисертації та складають її наукову новизну, розроблені автором самостійно на основі власних досліджень. У співавторстві з Еш О.М. підготовлено матеріали науково-практичної конференції «Правові засади діяльності громадських об'єднань в інтересах суб'єктів аграрного сектору» (м. Київ, 23 березня 2021 р.) у вигляді тез доповіді, де автором виконано аналітичну частину, узагальнено висновки щодо правових засад діяльності громадських об'єднань в інтересах суб'єктів аграрного сектору. У співавторстві з Курило В.І. підготовлено матеріали науково-практичної конференції «Повноваження органів місцевого самоврядування щодо захисту прав суб'єктів господарювання» (м. Хмельницький, 11 грудня 2020 р.) у вигляді тез доповіді, де автором виконано аналітичну частину, узагальнено висновки в частині повноважень органів місцевого самоврядування щодо захисту прав суб'єктів господарювання. Усі інші публікації є результатом самостійної роботи автора.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднені на чотирьох міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема таких: «Система галузей права в умовах глобальних екологічних викликів» (м. Київ, 27 листопада 2020 р.); «Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс» (м. Ніжин, 4 грудня 2020 р.); «Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні» (м. Хмельницький, 11 грудня 2020 р.); «Сучасні тенденції розвитку публічного та приватного права в Україні» (м. Київ, 23 березня 2021 р.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено у восьми наукових працях, з яких чотири наукові статті опубліковано у фахових виданнях України з юридичних наук, а також чотири тези наукових доповідей оприлюднених на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукові праці Іваненка М.М., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Іваненко М. М. Законодавче забезпечення публічно-приватного партнерства в сільській місцевості. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2020.3.26>

2. Іваненко М. М. Сучасна адміністративно-правова парадигма місцевого оподаткування на території сільської громади. *Право і суспільство*. 2020. № 6-2. Ч. 1. С. 154–159. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.1.23>

3. Іваненко М. М. Адміністративно-правове регулювання діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів органами місцевого самоврядування. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія юридичні науки*. 2020. Вип. 11(33). С. 20–26. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-11-6460>

4. Іваненко М. М. Громадськість як самостійний суб'єкт у структурі механізму адміністративно-правового регулювання відносин в аграрному секторі економіки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2021. № 52. С. 30–34. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.52.7>

5. Іваненко М. М. Місцеві екологічні програми у системі правової охорони природних ресурсів від негативного впливу сільськогосподарської діяльності. *Система галузей права в умовах глобальних екологічних викликів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 27 листопада 2020 р.)*. м. Київ, 2020. С. 86–92.

6. Іваненко М. М. Взаємовідносини сільської громади та малих сільськогосподарських виробників: адміністративно-правовий аспект. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ніжин, 4 грудня 2020 р.)*. м. Ніжин, 2020. С. 57–60.

7. Іваненко М. М., Курило В. І. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо захисту прав суб'єктів господарювання. *Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 11 грудня 2020 р.)*. Хмельницький: Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2021. Вип. 10. С. 79–84.

8. Еш О. М., Іваненко М. М. Правові засади діяльності громадських об'єднань в інтересах суб'єктів аграрного сектору. *Сучасні тенденції розвитку публічного та приватного права в Україні: матеріали Міжнародної*

науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 23 березня 2021 р.). Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2021. С. 146–150.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування».

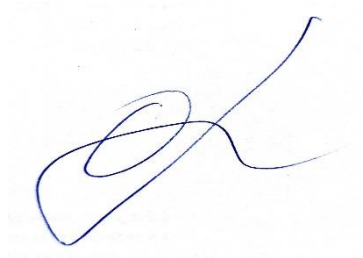
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Іваненка Миколи Михайловича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення

дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Іваненка Миколи Михайловича на тему «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів аграрного сектору з органами місцевого самоврядування» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Іваненко М.М. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук